

**Uitreiking van de Orde van de Vlaamse Leeuw
aan Eric Ponette**

te Antwerpen op 26 juni 2009

**Toespraak door prof. Matthias E. Storme
Voorzitter van de Orde van de Vlaamse Leeuw**

Hoogedelgestrengste Heer schepen in wiens stede wij te gast zijn,
Hooggeachte laureaat en eerdere dragers van de Orde van de Vlaamse Leeuw,
Hooggeachte Dames en Heren vertegenwoordigers van het volk in onze diverse
Staten,
Waarde landgenoten uit Noord- en Zuid-Nederland !

De Orde van de Vlaamse leeuw wordt toegekend ter erkenning van verdiensten in
verband met :

- een consequente en kordate houding in de sociale en culturele ontvoogding van de
Vlaamse gemeenschap;
- prestaties die de integratie van de Nederlanden bevorderen;
- acties en initiatieven met het oog op de uitstraling van de Nederlandse taal en
cultuur.

De Orde die wij vandaag uitreiken is de 26e op rij.

In Professor Ponette eren wij een man van vele eigenschappen. Eric Ponette moet
zowat de antipode zijn van de hoofdfiguur uit Robert Musil's *Der Mann ohne
Eigenschaften*. En die eigenschappen zijn op de eerste plaats deugden.

Op de eerste plaats, met de woorden van Albrecht Rodenbach

De eerste deugd des Vlamingen was de trouwe.

En in de trouw, in al haar waarheid verstaan

Ligt alle deugd en waardigheid besloten.

Eric, die woorden heb je als wijding gegrift op de binnenkaf van mijn exemplaar van
*Hoe Vlaams zijn de Vlamingen*¹, het boek dat je in 2000 met Peter de Roover hebt op
stapel gezet, ingeleid en afgewerkt. Een boek dat handelt over de vraag of de
Vlamingen al dan niet een volk mét eigenschappen zijn, mogen zijn, en moeten zijn.

Trouw aan het gegeven woord, trouw aan de gemaakte keuzes, trouw ook aan wat
men is zonder het te hebben gekozen, trouw ook aan de taak die de onze is. Zoals wij

---

¹ P. DE ROOVER & E. PONETTE, *Hoe Vlaams zijn de Vlamingen ? Over identiteit*,
Davidsfonds Leuven 2000.

in de jeugdbeweging zongen in de woorden van Renaat van Daele op de tonen van Armand Preud'homme:

*Draag van de morgen het lichtend gewaad over uw volk, over uw taak.
Groot zult ge zijn in het rijzend gebouw, rots in uw eer, reus in uw trouw !*

Het verlichten van uw volk was voor U de eerste taak voor een intellectueel - elk met zijn talent. Met de stralen van de radioloog heb je geprobeerd binnen te dringen in de gewilde ondoorzichtigheden van het belgische staatsbestel, in het bijzonder dat van de sociale zekerheid. Hoezeer men ook probeerde de cijfers te verdonkeremen, de statistieken onbruikbaar te houden, de verschillen weg te moffelen, geen duistere geldstroom kon blijvend aan uw blik ontsnappen².

*Wanneer de Waarheid niet meer wordt gezeid,
gelijkt de ziel een landschap zonder regen:
de grond versmacht, de bloei is vóór den tijd
verdord, verschrompeld en de lucht staat tegen,
Als een rivier, die alles rijk bevloeit
en voortstroomt langs de zelfgebaande wegen,
zóó is de Waarheid, vrij en onbesnoeid -
maar leugen staat den Nederlander tegen*

(Jan Engelman, *Ballade van de waarheid*)

Met de scherpe blik van de radioloog bleef je de gegevens analyseren en stelde je vervolgens ook de diagnose haarscherp. Je bleef nooit staan bij de kwaal, maar beschreef ook steeds het medicijn. Als geen ander weet en toonde je dat verschillende lichamen die bovendien aan andere kwalen lijden ook verschillende medicijnen behoeven, dat dit een noodzaak is voor het ene volk zowel als het andere.

Voor al diegenen die misschien ooit vonden dat je te vaak koppig dezelfde nagel - met kop - bleef inslaan: *Gutta cavat lapidem, non vi sed saepe cadendo*. Zoals Bart de Wever heeft getoond is het weer toegestaan een mondje Latijn te spreken en mogen we hopen dat de ergste anti-intellectualistische golf intussen voorbij is. Maar voor alle duidelijkheid vertaal ik het toch maar: "de druppel holt de steen uit, niet door zijn kracht, maar door steeds weer te vallen".

Doorzettingsvermogen is gepaard aan soberheid, nog een van je eigenschappen.

Zoals Ida Gerhardt dichtte:

*Wij kozen soberheid tot bondgenoot.
Wij arbeiden in zwijgen en geduld;
de dag is als een honingkorf gevuld*

---

² Zie onder meer E. PONETTE e.a., *Waar Maas en Centen vloeien*, uitgave AK-VSZ 2005.

*en vriendschap in onze tuin genood.*³

Vriendschap en gastvrijheid, vreugde en een gulle lach zijn nog iets anders dan de braspartijen en schreeuwerigheid die volgens sommigen het Boergondische erfgoed van de Vlaming vormen.

Vriendschap en gastvrijheid duren maar in wederzijds respect. Dat respect houdt ook respect in voor de grenzen, het territorium van de tuin waarin men genood is. Dat geldt tussen personen en dat geldt tussen volkeren. Enkel op die basis is samenwerking en solidariteit nodig. Die samenwerking over de grenzen is broodnodig, ook in de vorm van ontwikkelingssamenwerking. Die samenwerking moet er ook toe strekken om de verantwoordelijkheidszin uit te bouwen, niet om ze te doen verschrompelen⁴.

Verantwoordelijkheid is de plicht om zoveel mogelijk voor zichzelf in te staan én diegenen te beschermen wiens lot ons op de ene of de andere wijze is toevertrouwd. Zichzelf niet beschermen is een dwaasheid, niet beschermen wie ons is toevertrouwd een misdaad. En zo is het dat - in de woorden van André Demedts bij de eerbetuiging aan Anton van Wilderode - *de liefde tot het eigen volk - die volgens Vondel ieder rechtgeaard mens aangeboren wordt - zich bij ons verbreedt tot belangstelling en genegenheid voor alle volkeren - maar met behoud van de rangorde van de waarden zoals het behoort: het hemd is nader dan de rok.*

Ik moet U, beste Eric, het gedicht van Van Wilderode niet voorlezen waarin deze rangorde in strofen werd gezet: "*De wereld die wij willen*" kent gij uit het hoofd, van het landschap rondom ons, over Vlaanderen naar Europa en de wereld. Het is Van Wilderode's nadere invulling van het vers van Rainer Maria Rilke:

*Ich lebe mein Leben in wachsenden Ringen,
die sich über die Dinge ziehn.
Ich werde den letzten vielleicht nicht vollbringen,
aber versuchen will ich ihn.*⁵

In uw eigen woorden hebt gij deze gelaagdheid uitgeschreven bij het zevende eeuwfeest van de Guldensporenslag in de brochure "*Ben ik nu een Vlaming, een Belg, een Europeaan of een wereldburger*"⁶?

Verantwoordelijkheid heb je steeds opgenomen, bij uitstek ook in het Vlaams verenigingsleven. Verantwoordelijkheid geeft recht op vrijheid. Je streven daarbij was steeds om te verenigen en niet te verdelen. Een voorbeeld dat ook door onze politici nog te weinig wordt gevolgd.

---

³ "Tuin van Epicurus", in *Verzamelde gedichten*, 2001.

⁴ Vgl. E. PONETTE in *Hoe Vlaams zijn de Vlamingen*, p. 91.

⁵ in *Das Stundenbuch*, Insel Verlag 1905

⁶ uitg. Brijssinck Consult 2002

De oudste opiniebijdrage die ik van U heb teruggevonden, in *de Standaard* van 23 maart 1983 draagt als titel de slotzin van het vers van René De Clercq waarin hij dicht:

*Staat in de Staat nu stout genoeg.
Vlaanderen is groot en oud genoeg.
Groeit de heren tot schande.
Rekening, regeling, werk van duur.
Weg met de Voogden ! Zelfbestuur !*

Vlaanderen is er rijp voor. En het is beter niet te wachten tot het rot ons verder aansteekt. De vrijheid waarop men recht heeft moet men ook durven nemen. Anders blijven we een volk zonder eigenschappen in een staat zonder eigenschappen. Want zoals Musil schreef in zijn genoemde *Der Mann ohne Eigenschaften*: “*Das Unglück ist unser Stehenbleiben beim vorletzten Schritt*”⁷. Dat hebben we in 2007 gedaan en daardoor zijn we weer enkele stappen achteruit geslagen. Het was niet de laatste kans *Eer Vlaanderen vergaat*.

*(Want) door de wortelgrond van onze nederlagen
En door het striemend zeer dat ons de roede slaat,
Breekt altijd weer opnieuw het onvergankelijk zaad
het donker smeulend vuur dat 't leven nooit verraadt"*

(P.G. BUCKINX, *Het onvergankelijk zaad*)

Doe de kansen keren, en dat vereist mensen mét eigenschappen. Mensen zoals Eric Ponette. Met trouw, waarheidsliefde, doorzettingsvermogen, gastvrijheid, respect, verantwoordelijkheidszin, solidariteit, breeddenkendheid, vrijheidszin, stoutmoedigheid en door dit alles dienstbaarheid.

Ergo

Om al deze redenen hebben wij U de Orde van de Vlaamse Leeuw toegekend en verzoek ik U het hieraan verbonden zilveren plaketaal in ontvangst te nemen.

---

⁷ In de Duitse uitgave van Rowohlt 2002, I p. 713.